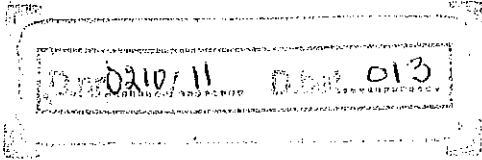

2011-12-15

Nämnd
Socialnämnden i Tyresö

Ärendet

Förstärkt tillsyn av kommunernas insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning i Tyresö enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Socialstyrelsens beslut

Nämnden ska vidta följande åtgärder:

- redovisa en plan för hur nämnden efter årsskiftet avser att arbeta med att ta emot och utreda klagomål och synpunkter samt redovisa hur rutinen ska implementeras hos personalen
- säkerställa att personal i boende och boendestöd får kännedom om rutiner för anmälan av allvarliga missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden enligt lex Sarah samt kännedom om innebörden av rapporteringsskyldigheten
- säkerställa att handläggning och dokumentation är rättsäker och sker i enlighet med gällande bestämmelser

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska ha inkommit till Socialstyrelsen senast den 28 februari 2012.

Bakgrund

Regeringen har uppmärksammat att personer med psykisk funktionsnedsättning har svårt att få sina behov tillgodosedda. Socialstyrelsen fortsätter under 2011 den tillsyn som inleddes i tillsynsprojektet "Kommunernas insatser till personer med psykiska funktionshinder" 2002-2004.

Tillsynen fokuserar på kommunernas insatser i form av boende och boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning. Personer med psykisk funktionsnedsättning har ett särskilt behov av att samverkan fungerar för att få sina behov tillgodosedda. Socialstyrelsen granskar därför också samverkan mellan kommunen och landstinget/regionen. Denna tillsyn redovisas i separat beslut.

Tillsynen inrymmer ett barn- och jämställdhetsperspektiv och omfattar äldre med psykisk funktionsnedsättning samt hur kommunen uppmärksammar personer som utsätts för våld i nära relationer.

Underlag

Tillsynsobjekt

- Handläggare som beviljar insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning
- Boendestöd, Björkbacksvägen 2 a
- Hästkons stöd- och boendeenhet, bostad med särskild service enligt SoL, Björkbacksvägen 4a-4c

Intervjuer

- Gruppintervju med fem handläggare med ansvar för SoL och LSS
- Intervju med enhetschef för boende och boendestöd
- Gruppintervju med två personal i boende
- Gruppintervju med tre personal i boendestöd
- Intervju med vård- och omsorgstagare

Granskning av dokumentation

- Aktgranskning av myndighetsutövning för elva personer, åtta kvinnor och tre män.
- Granskning av dokumentation i samband med genomförandet av insatser för tio personer, fyra kvinnor och sex män.

Kommunicering

- I samband med beslutets färdigställande har enhetschef för boende och boendestöd samt avdelningschef för handläggare getts utrymme att granska fakta i delen redovisning av tillsyn. Synpunkter har till viss del beaktats. I de delar där redovisningen inte ändrats ges nämnden möjlighet att i redovisning av åtgärder utveckla synpunkter och åtgärder.

Redovisning av tillsyn Planering och styrning av verksamheten

Styrdokument

Enhetschef för utförarverksamheter har tagit fram en "Enhetsplan" för Hästskons stöd och boendeenhet som följs upp och förnyas varje år. Den följer de övergripande målen för socialnämnden. Verksamheten har även tagit fram åtaganden på lokal nivå.

Samtlig personal som intervjuats inom boende och boendestöd känner till "Enhetsplanen" och uppger att de är delaktiga i processen att ta fram den. En samordnare i varje grupp har haft ett särskilt ansvar vid framtagandet. Frågorna diskuteras på planeringsdagar en gång per termin samt återkommande på APT möten.

Det framkommer i intervjuer med personal att det inte finns skriftliga rutiner för att åtgärda fel och brister i boendet eller inom boendestödet. Om det uppstår fel och brister eller kommer in synpunkter eller klagomål är rutinen att det inträffade åtgärdas. Beroende på vad det handlar om tar personalen upp frågan med enhetschefen.

Vård- och omsorgstagarnas delaktighet

Enhetschefen för verksamheterna tar tillvara vård- och omsorgstagares synpunkter genom att de årligen skickar ut en enkät.

Personal och enhetschefen uppger att det på kommunens hemsida finns information om hur synpunkter och klagomål ska tas omhand. Där finns blanketter om man skriftligt vill framföra synpunkter och klagomål. Det uppges att det tillvägagångssättet sällan används. I intervju med de enskilda framkommer olika bilder, några uppger att de vet var de skulle vända sig med synpunkter andra vet det inte.

På Hästskons stödboende genomförs husmöten kontinuerligt för att samla in synpunkter och önskemål från de enskilda. I möten med handläggare och i kontakt med personligt ombud tas de enskildas synpunkter på verksamheten också tillvara. Vård- och omsorgstagarna har genom synpunkter och önskemål påverkat olika aktiviteter och utflyktsmål och även den mat som serveras på boendet.

Lex Sarah

Enhetschefen uppger vid intervjun att det saknas aktuella rutiner för Lex Sarah men att det pågår ett arbete med att upprätta nya rutiner. Vid faktagranskning delges Socialstyrelsen de nya riktlinjerna.

Vid tillsynsbesöket framkommer att skyldigheten att rapportera allvarliga missförhållanden eller risk för allvarliga missförhållanden samt rutin för detta inte är känt för samtlig personal.

Det har inte ingått som rutin att informera om Lex Sarah vid nyanställning. Personalen uppger att det har diskuterats på APT men att det var länge sedan. Det har inte varit aktuellt med någon anmälan eller rapportering under det senaste året.

Kvalitet och innehåll i verksamheter för boende och behovsstyrt, planerat och samordnat stöd till enskilda

Bostad med särskild service enligt SoL, Hästskon stödboende

På Hästskons stödboende erbjuds bostad med särskild service enligt SoL till 10 personer. Boendet är bemannat på natten. Där erbjuds boende i lägenheter med kök eller kokvrå med en gemensam träfflokal. I träfflokalen finns ett gemensamt kök och matrum med plats för socialt umgänge. Det gemensamma köket är ett genomgångsrum till en utgång. De enskildas tillgång till kylan i det gemensamma köket är begränsat, personalen låser det då de inte finns i köket. Enhetschefen uppger att det gemensamma utrymmet ska byggas om för att bli mer funktionellt.

Alla vård- och omsorgstagare har två kontaktpersoner utsedda i personalgruppen. Det dagliga stödet utförs till de enskilda av de som är i tjänst. Den enskilda kan påverka vem som ska utföra stödet. Kontaktmannskapet utvärderas en gång per år och det är möjligt för den enskilda att byta kontaktperson.

Flera av vård- och omsorgstagarna har bott länge på boendet och har omfattande behov av stöd. Personalen försöker uppmärksamma de enskildas behov av stöd och sysselsättning och erbjuder aktiviteter och möjlighet till social samvaro.

Alla insatser planeras tillsammans med vård- och omsorgstagarna och utgår från uppdraget från handläggarna. Personalen berättar att många har svårt att ta emot hjälp och att personalen på ett respektfullt sätt försöker motivera den enskilde att ta emot hjälp. Personalens arbetssätt utgår till stor del av grunderna i ESL (ett självständigt liv).

Av intervjuer med personal i boendet framkommer att de anser att vård- och omsorgstagarnas får sina behov tillgodosedda och att insatser är tillräckligt omfattande och anpassade till var och ens behov.

Personalen uppger att de värnar om att integriteten ska upprätthållas och stödet till de enskilda genomförs individuellt utifrån var och ens

behov. Personalen beskriver att det är en balansgång att inte gå in mer än vad som behövs och de säger att man visar stor hänsyn och respekt.

Personalen uppger att de får tillräckligt med information från handläggarna för att tillsammans med den enskilde upprätta en genomförandeplan.

I intervjuer med enskilda framkommer att det inte är helt känt att det finns en plan som beskriver vilket stöd de enskilda ska få och hur det ska genomföras, genomförandeplan. De enskilda som intervjuats förmedlar att det visas respekt för deras integritet. De har möblerat lägenheterna själva och har egen nyckel.

De enskilda uppger att personalen tar hänsyn till hur de vill ha det och uttrycker att "de är snälla". Någon framför att bemötandet kan varieras mellan olika personal. Det framkommer att det inte är helt klart vart de skulle vända sig med synpunkter på verksamheten.

De intervjuade anser att kontakten med psykiatrin fungerar bra. Där samarbete är aktuellt deltar socialtjänst, psykiatri och den enskilde.

Boendestöd

Boendestödjarna kallas i Tyresö för insats av klientombud. Insatser erbjuds vardagar dagtid och är avgiftsbelagda.

Insatsens innehåll bestäms av handläggarna som beviljar insatsen. I besluten framgår inte omfattningen på insatsen boendestöd. Personalen inom boendestödet uppger att information från handläggarna ibland är otillräcklig eller felaktig vilket ibland gör det svårt att upprätta genomförandeplaner. Ofta saknas mål med insatsen eller så är målen alltför generella, säger personalen.

Hur och när stödet ska genomföras planeras av boendestödjaren tillsammans med den enskilde. De flesta vård- och omsorgstagare har genomförandeplaner upprättad. Målsättningen är att vård- och omsorgstagaren ska delta vid upprättandet men ibland har det inte varit möjligt på grund av sjukdomsbilden. Uppföljningen tillsammans med den enskilde och handläggaren ska enligt personalen ske tre månader efter att insatsen inletts sedan minst en gång per år.

Insatser i den vardagliga praktiska träningen att sköta sitt hem är inte den vanligaste stödformen. Boendestödet erbjuder för många ett samtalsstöd. Några av vård- och omsorgstagarna har insats både av boendestöd och hemtjänst.

Personal inom boendestöd anser att insatserna som de ger är tillräckligt omfattande och individuellt anpassade.

Två ur personalgruppen utses som kontaktperson och det är en som står för det huvudsakliga och kontinuerliga stödet.

Personalen beskriver att arbetssättet styrs av klientens behov. De har tidigare fått introduktion ibland annat ESL (ett självständigt liv) och KBT (kognitiv beteendeterapi). Ingen metod är allenarådande, personalen beskriver att "var och en har sin verktygslåda" och att de olika metoder de fått utbildning i lagt ett grund för ett respektfullt förhållnings-sätt till klienten.

De enskilda som intervjuats anser att det är lätt att komma i kontakt med boendestödjarna. De är nöjda med kontinuiteten och har en eller två boendestödjare som i huvudsak hjälper dem. Flertalet är nöjda med det stöd de får och menar att personalen tar hänsyn till hur de vill ha det. De beskriver att de är nöjda med personalens bemötande medan någon säger att boendestödjarna bestämmer för mycket.

Det är inte aktuellt med samverkan mellan socialtjänst och psykiatri för någon av de intervjuade.

Handläggning och dokumentation, genomförandeplan samt dokumentation i genomförandet

Handläggning och dokumentation

I Tyresö arbetar handläggare från två olika avdelningar med att utreda, fatta beslut och följa upp insatser enligt SoL och LSS till personer med psykisk funktionsnedsättning. Det är handläggarna som ansvarar för att uppmärksamma behov, bedöma, planera insatser samt ansvara för den samordnade planeringen av insatser för den enskilde. Handläggare uppger att de har utrymme att arbeta motiverande. Det förekommer att man beviljat insats av boendestöd för att den enskilde ska få prova på innan den enskilde slutgiltigt bestämmer sig.

I intervju med handläggarna framkommer att det råder oklarhet kring vilka insatser som kan ingå i boendestödet, hur mycket praktiskt stöd som kan utföras av boendestödet. I intervjuer framkommer att det finns olika uppfattningar mellan handläggare och utförarpersonal om en enskild person har rätt till insatser både av boendestöd och hemtjänst. Till följd av det kan det förekomma att en enskilds behov i vissa fall tillgodoses med hemtjänst och i andra fall med boendestöd.

I intervjuer framkommer även att det finns olika uppfattningar mellan handläggare och utförarpersonal om enskild som för första gången ansöker om boendestöd och är över 65 år kan beviljas detta.

Handläggarna informerar de enskilda om att boendestöd erbjuds vardagar dagtid. Ingen har ansökt om boendestöd helger och kvällar. Det förekommer att handläggarna bedömt att behov av stöd och social samvaro finns på helger då har hemtjänst, med särskild kompetens om målgruppen, utfört insatsen.

Handläggarna ansvarar för uppföljning av insatserna och det sker minst en gång per år eller så ofta som det behövs.

I beslut om insats boendestöd anges inte omfattning på det stöd som beviljas.

Granskning av personakter och journal, myndighetsutövning

I tillsynen har elva personakter granskats och i dessa den senaste utredningen med beslut.

I nio personakter finns ansökan skriftliga eller muntliga och nertecknade. I två personakter saknas dokumenterad ansökan. I nio personakter finns en utredning där vård och omsorgstagarens behov och mål med insatsen framgår. I de två personakter saknas utredning. Den enskildes delaktighet går att utläsa i nio personakter.

I nio personakter finns beslut där det framkommer datum, vilken insats som är beviljad och med stöd av vilket lagrum beslutet fattats. I två personakter saknas beslut. Inget av besluten om insats boendestöd anger i vilken omfattning insatsen ska ges.

Det dokumenteras fortlöpande i sju av personakterna. Tre av personakterna går inte att följa över tid. Anteckningarna är utformade med respekt för den enskilde.

Granskning av personakter och journal under genomförande

Tio personakter har granskats under genomförande. Handlingarna förvaras i respektive verksamhet i låsta dokumentskåp.

I sex granskade personakter finns uppgift om vilket beslut som fattats och i sju finns tillgång till information för att kunna utforma insatser och upprätta genomförandeplan. I fyra personakter under genomförande framgår inte aktuellt beslut eller hänvisas till inaktuell lagstiftning. I

tre framkommer inte tillräcklig information för att kunna upprätta en genomförandeplan.

I tio personakter finns genomförandeplaner upprättad och det framgår datum när den är upprättad.

I åtta upprättade genomförandeplaner finns mål angivet för insats och i nio finns beskrivning hur och när insatsen ska genomföras. Det framkommer i två att vård- och omsorgstagaren har varit delaktig i upprättandet. Den enskildes delaktighet går inte att utläsa i åtta av de upprättade genomförandeplanerna. All dokumentation är respektfullt utformad och det förekommer inte några nedsättande omdömen.

I all genomförandedokumentation finns en journal. Det dokumenteras sparsamt och det är svårt att följa ärenden över tid. Sammanfattningar av journaler saknas i alla akter. Det förekommer ingen dokumentation enligt patientdatalagen.

ÖVRIGT

Barnperspektiv

Handläggarna uppmärksammar alltid i utredningen om det finns barn i familjen. Om barns behov behöver utredas vidare lämnas ärendet vidare till barn och ungdomsenheten. Handläggarna uppger att det funnits svårigheter i samarbetet mellan handläggarna och barn- och ungdomsenheten.

I informationen från handläggare till utförare framgår det om den enskilde lever med barn, uppger intervjuad personal inom boende och boendestöd. Samma personal uppger att om de ser att barn har behov som inte tillgodoses aktualiserar det hos sin chef som tar det vidare till chef för barn- och ungdomsenheten.

Kommunen och psykiatrin har stödgrupper som riktar sig till barn till föräldrar som har en psykisk funktionsnedsättning.

All intervjuad personal inom boendestöd och handläggare skulle anmäla att det finns en oro för att barn far illa till barn- och ungdomsenheten.

I de granskade akterna framkommer att det finns minderåriga barn i två av familjerna. I en av akterna går inte att utläsa hur barnens behov beaktats.

Jämställdhetsperspektiv

Handläggare och personal anser att insatserna styrs av den enskildes behov och önskemål oavsett om det är en kvinna eller man, det är en behovsfråga – inte en genusfråga. Det har förekommit att enskilda har framfört önskemål på kön hos boendestödjaren och detta har då tillmötesgått. Det har inte förts några särskilda diskussioner utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Våld i nära relationer

Enhetschef, handläggare och personal inom boende och boendestöd uppger att de uppmärksammar behov och tar i förekommande fall kontakt med en kvinnofridsamordnare som finns i kommunen. Några har gått utbildning inom området och handläggarna beskriver att det förekommer att de har nätverksmöten när de sett att hot eller våld i nära relation förekommit.

Äldre med psykisk funktionsnedsättning

Det finns en handläggare inom äldreomsorgen som handlägger ärenden enligt So L för personer över 65 år med psykisk funktionsnedsättning. När en person fyller 65 år och har insatser enligt SoL överförs ärendet till den handläggaren.

Personer som redan har insatser på grund av psykisk funktionsnedsättning och fyller 65 år har kvar insatserna boendestöd eller bostad med särskild service. För de som söker insats för första gången och är över 65 år beviljas inte boendestöd eller bostad med särskild service på grund av psykisk funktionsnedsättning. De kan beviljas hemtjänst och då väljer handläggarna en utförare som har kompetens att arbeta med personer med psykisk funktionsnedsättning.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

- 7, 15 och 20 §§ Förvaltningslagen (1986:223) FL
- 1 kap 2 §, 3 kap 3 och 5 §§, 4 kap 1 §, 14 kap 2-7 §§ socialtjänstlagen (2001:453)
- 4 kap. 2 och 3 §§ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2006:11) om ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS
- 5 kap 1 och 4 §§ och 6 kap. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2006:5) om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9) som träder i kraft den 1 januari 2012.
- 2 kap 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om Lex Sarah
- föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service enligt LSS, SOSFS 2002:9.

Socialstyrelsens bedömning

Planering och styrning av verksamheten

Det saknas upprättade rutiner för hur verksamheterna ska hantera fel och brister. När ett fel eller brist uppstår åtgärdas dessa men fel och brister sammanställs och analyseras inte och finns inte med som en naturlig del i förbättringsarbetet.

Enligt 4 kap 3 § SOSFS 2006:11 ska ledningssystemet för det systematiska kvalitetsarbetet säkerställa att det finns rutiner för hur fel och brister i verksamheten ska identifieras, dokumenteras, analyseras och åtgärdas samt hur vidtagna åtgärder följs upp. Information och erfarenheter från hantering av fel och brister ska tas tillvara i förbättringsarbetet.

Den 1 januari 2012 träder Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i kraft (SOSFS 2011:9). I föreskriftens 5:e kapitel ställs krav på att nämnden har ett systematiskt förbättringsarbete i form av riskanalys, egenkontroll och utredning av avvikelser. För dessa aktiviteter ska nämnden i enlighet med föreskriftens 4 kap. 4 § utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras vilket framgår i 7 kap. 1 §.

Som Socialstyrelsen konstaterat finns det brister i nämndens nuvarande hantering av fel och brister. Socialstyrelsen kan med stöd av de bestämmelser som redovisats ovan konstatera att nämnden hantering av fel och brister inte heller efter den 1 januari 2012 kommer uppfylla de föreskrifter som finns. Nämnden ska därför redovisa en plan för hur nämnden efter årsskiftet avser att utarbeta och fastställa rutiner för mottagande och utredning av klagomål och synpunkter samt redovisa hur rutinerna ska implementeras hos personalen.

Det är en brist att det vid inspektionstillfället inte finns skriftliga rutiner för att hantera missförhållanden eller påtaglig risk för ett missförhållande, enligt 14 kap. 2-7 §§ SoL lex Sarah, enligt de nya bestämmelser-

na som gäller från och med den 1 juli 2011 samt att inte all personal har kunskap om sina skyldigheter. Information till personal om rapporteringskyldigheten bör ges både muntligt och skriftligt och ska ske återkommande vilket framgår i 2 kap 2 § SOSFS 2011:5.

Socialstyrelsen har senare tagit del av nämndens rutiner för Lex Sarah. Nämnden måste säkerställa att rutinen implementeras och blir känd av alla i personalen.

Handläggning och dokumentation, genomförandeplan samt dokumentation i genomförandet

Vid granskningen av personakter under myndighetsutövning har det framkommit att det i vissa akter saknas dokumenterad ansökan, utredning, beslut och löpande anteckningar i vissa akter. Vid granskning av personakter under genomförande bedömer Socialstyrelsen att det inte dokumenteras fortlöpande i journalen och att det därför är svårt att följa ärendet över tid.

Då ansökan inte är möjlig att utläsa går det inte att säkerställa om de beviljade insatserna motsvarar ansökan. Enligt 15 § FL följer att uppgifter som en myndighet får på annat sätt än genom en handling och som kan ha betydelse för ärendet ska antecknas av myndigheten.

I 5 kap. 1 § SOSFS 2006:5 finns föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i samband med handläggning av ärenden. Där framkommer handläggning ska dokumenteras fortlöpande. Vidare i samma föreskrift framgår i 5 kap 4 § hur beslut ska dokumenteras.

I granskning av dokumentation under genomförande har det framkommit att det inte framgår aktuellt beslut med korrekt lagstöd och saknas tillräcklig information för att upprätta genomförandeplan. Det brister i möjlighet att utläsa den enskildes delaktighet och det är svårt att följa ärendet över tid.

Enligt 6 kap SOSFS 2006:5 ska dokumentation utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Vidare ska genomförandet dokumenteras fortlöpande.

Enligt 4 kap 2 § SOSFS 2006:11 ska ledningssystemet för det systematiska kvalitetsarbetet bland annat säkerställa att det finns rutiner för handläggning och dokumentation av ett ärende.

I beslut om boendestöd framgår inte uppgifter om omfattning i insatsen boendestöd.

Enligt 7 § FL ska myndigheterna sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt så att det är lätt för den enskilde att förstå. I 20 § framgår att myndigheter i allmänhet ska motivera sina beslut.

Ett beslut måste enligt förvaltningsrättsliga principer vara tillräckligt detaljerat så att det för den enskilde tydligt framgår vad som har beslutats. Beslutet måste vara så preciserat att den enskilde vet vad som är beviljat, vilken omfattning, och att det är klart om någon del är ett avslag. Det är också av stor vikt att beslutet är tydligt för de som ska genomföra de beslutade insatserna.

För vissa typer av insatser kan naturligtvis behovet skifta med jämna mellanrum. Beslutet kan därför utformas så det innehåller en viss flexibilitet under verkställigheten. Ett grundläggande krav är dock att det av beslutet i huvudsak går att utläsa omfattningen av en insats, inte minst för att den enskilde själv av beslutet skall kunna utläsa vilken hjälp som har beviljats.

För de som söker insats för första gången och är över 65 år beviljas inte boendestöd eller bostad med särskild service på grund av psykisk funktionsnedsättning. Det finns inte någon åldersgräns för boendestöd uttalad i lagen. Om kommunen ger olika information till enskilda om i vilken ålder man har rätt till boendestöd eller bostad med särskild service på grund av psykisk funktionsnedsättning anser Socialstyrelsen att kan det begränsa och ge en felaktig bild av deras möjligheter att enligt 4 kap 1 § SoL ansöka om bistånd utan begränsningar.

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet. God kvalitet i omsorgen om personer med en psykisk funktionsnedsättning kan bland annat innebära att behovsbedömningen är professionell, trygg och rättssäker och att insatserna utformas utifrån den enskildes individuella behov, förutsättningar och önskemål.

Nämnden bör klargöra vilka regler som gäller för insatsen boendestöd för personer som är 65 år och äldre då det råder oklarhet kring om generella regler utan individuell behovsbedömning tillämpas.

Boendestöd och hemtjänst är två skilda insatser. Behovet av boendestöd förändras inte vid en specifik ålder. Boendestöd innebär bland annat särskild kompetens, ett fåtal boendestödjare som ger insatsen och ett anpassat arbetssätt utifrån behoven hos personer med psykisk funktionsnedsättning. Värdet av långvariga relationer med boendestödjare beskrivs ofta som väsentligt och betydelsefullt för personer med psykisk funktionsnedsättning. Därför kan det vara särskilt allvarligt att aktualisera förändringar utan att behoven ändrats väsentligt eller att den enskilde på eget initiativ ansökt om detta.

Socialstyrelsen anser att dokumentation under myndighetsutövningen och under genomförande inte fullt ut följer lagar och föreskrifter vilket medför brister i den enskildes rättssäkerhet.

Förbättrings- och utvecklingsområden

Kvalitet och innehåll i verksamheter för boende och behovsstyrt, planerat och samordnat stöd till enskilda

Socialstyrelsen anser att antalet lägenheter på Hästskons stödboende, bostad med särskild service enligt SoL, är för många och att boendet inger en institutionell prägel. Lägenheterna ligger i en lokal där ytterligare ett boende finns.

Eftersom det inte finns någon lagbestämmelse som anger hur en bostad med särskild service enligt SoL ska utformas för målgruppen, får stöd och vägledning hämtas i föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service enligt LSS, SOSFS 2002:9.

Där anges att en gruppboende inte bör omfatta mer än fem boende och att ytterligare någon boende kan accepteras förutsatt att samtliga garanteras goda levnadsvillkor. En servicebostad kan omfatta fler boende men bara i ett så begränsat antal att en institutionell boendemiljö undviks. En bostad med ett mindre antal boende får anses ge bättre förutsättningar för den enskilde att få en tillhörighet och en social roll i gruppen. Den enskilde har lättare att göra sig förstådd och att förstå och tolka andra samt har en mindre personalgrupp att lära känna och förhålla sig till. För att stärka och utveckla samspelet i bostaden krävs även att gruppen som delar gemensamma utrymmen inte är för stor

Nämnden bör beakta ovanstående vid uppföljning och utvärdering av boendeverksamheten samt vid framtida planering av nya bostäder med särskild service.

Det har kommit till socialstyrelsens kännedom att den bostad med särskild service som besöktes fortsättningsvis inte ska vara bostad med särskild service. Socialstyrelsen vill uppmärksamma nämnden på vikten av att värna om de enskildas rättsäkerhet kontinuerligt och särskilt under omstruktureringen. Ett gynnande beslut om insats i en bostad med särskild service kan inte ändras om behoven är desamma.

Barnperspektiv

Socialstyrelsen vill uppmärksamma nämnden om skyldigheter att beakta barnperspektiv i alla sina verksamheter. Enligt 1 kap 2 § och 3 kap 5 § SoL ska kommunen ha ett barnperspektiv i sitt arbete.

Socialstyrelsen anser att det av dokumentationen inom socialtjänsten tydligt bör framgå om ett barnperspektiv har beaktats och hur eventuellt stödbehov tillgodoses. Socialstyrelsen anser att det är angeläget att utveckla och anpassa metoder för att kunna verka för ett barnperspektiv vid handläggning av insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning som har barn. Det är ett ledningsansvar att ta initiativ till att utveckla arbetet så att barnperspektivet får ett genomslag i det dagliga arbetet.

Äldre med psykisk funktionsnedsättning

Socialstyrelsen vill uppmärksamma att det finns en risk att personer som fyllt 65 år och har eller drabbas av psykisk funktionsnedsättning inte får insatser som stöd för sin psykiska funktionsnedsättning utan hänvisas till äldreomsorgen.

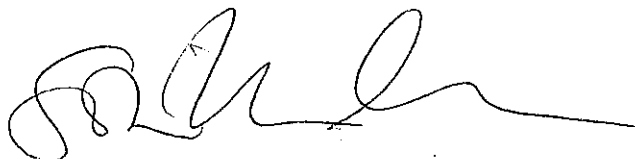
Socialstyrelsen vill påtala vikten av att äldre personer med psykisk funktionsnedsättning får sina behov av insatser tillgodosedda som avser den psykiska funktionsnedsättningen.

Beslut i detta ärende har fattats av sektionschefen Lena Renman. I den slutliga handläggningen har inspektören Kerstin Sverner Asp deltagit. Inspektören Sofia Urby Engren har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Lena Renman

Sofia Urby Engren